

ПОХВАЛНО СЛОВО ЗА СВЕТИ АПОСТОЛ АНДРЕЙ ПЪРВОЗВАНИЙ

от св. ИОАН ЗЛАТОУСТ

Здрава е мрежата на апостолската ловитба¹, дивна е паметта на Андрей и дивен е споменът за мрежата, която той употребил за ловитба и за привличане на народите към Христовата вяра. Защото мрежата, която използвали тези безсмъртни покойници, никога не може да бъде разкъсана от забравата. Не ще овехтеят с времето тези оръдия за лов, които са сътворени не от човешкото изкуство, но от Божията благодат. Макар че самите рибари са си заминали от нас, оръдията, които са използвали, или мрежата, с която са уловили самия свят, никога не са овехтявали. Когато хвърлят и изтеглят мрежата те са невидими, обаче мрежите им се оказват пълни. Не тръст са взели те, която тлее с времето, не ленени влакна, изгниващи от овехтяване, потопили те във водата. Не кукичка са направили те, която е разяждана от ръжда, не храна са поставили на кукичката, с която да уловят риба. Не на камък са седели те, до който се допират водите, не в лодка, която разбива вълнението, са плували. Не риба, естество неразумно, са уловили. Но както е дивно изкуството, което са употребили, така и оръдията им са били нови и необикновени. Защото вместо тръст те употребяват проповедта, вместо влакна – паметта, вместо кука – силата², вместо примамка – чудесата, вместо камък – небесата, от които те провеждат този лов; вместо лодка те имат олтар, вместо риба те улавят и самите царе, вместо мрежа те разпространяват Евангелието, вместо изкуство те прилагат Божествената благодат; вместо морето те управляват човешкия живот; вместо мрежа те са привикнали да използват кръста.

И кой е виждал някога мъртви рибари да улавят живи хора, като риби? О, велика е силата на Разпнатия! О, превисока е красотата на Божественото достойнство! В живота няма нищо подобно на висотата на апостолската благодат. Човешкият живот е видял много наистина дивни и превишаващи разума неща; защото е видял пролятата викаща кръв и убийство, говорещо без език, и естество, разделило се, поради завист със себе си³, видял е брат, причиняващ смърт на едноутробния брат, и врата на смъртта, отворена чрез язвата на завистта. Видял е ковчега на Ной непотопен по време на потопа на света и гибелта на човешкия род. Видял е старец, въоръжил се, поради вярата си, против своята утроба, сиреч сина, и този, който не бил умъртвен - принасян като че ли в жертва⁴. Видял е благословение, получено чрез кражба⁵, и борба на Създателя Бога с раб. Видял е завист, възникнала между братя⁶, и робство, изходатайствало царство⁷. Видял е пригответен чрез съновидение престол⁸ и предатели на брат, привлечени от глад⁹. Видял е жезъл, вършещ чудеса и къпина, покрита с огън, като с роса. Видял е законодателя Моисей, заповядващ на стихииите. Видял е води, направени твърди като камък, дълбоко море – пресушено, път – внезапно пригответен и стълб облачен денем, огнен нощем, даруван за водач на множество хора. Видял е жезъл, цъфнал

¹ Под ловитба се разбира привличането на хора от светите апостоли към вярата в Христа

² т.е. благодатната

³ т.е. въстанало против себе си(заимствано от Мат.12:25, 26). Тук се има предвид убийството на Авел от своя брат Каин, поради завист(Бит.4); при братоубийството човешката природа е извършила престъпление против себе си.

⁴ Има се предвид подвига на вярата на Авраам- принасянето от него, по словото Божие в жертва на своя син Исаак(Бит.22)

⁵ Има се предвид благословието на първенство, принадлежащо по рождение на Исав, но получена чрез измама от Иаков(Бит.27)

⁶ Има се предвид завистта към Йосиф от страна на по-големите му братя, заради по-голямата любов на баща им към него

⁷ Има се предвид пребиваването на Йосиф в египетското робство, където той се е издигнал до званието на висш царедворец, след фараона.(Бит. 39-41)

⁸ Йосиф се издигнал в Египет чрез изтълкуването по особено Божие откровение на съня на фараона

⁹ Братята на Йосиф дошли в Египет от Ханаанската земя, за да купят

без земя. Видял е мана, изпращана вместо хляб от небето. Видял е слънцето, спряно от човешка молитва, като с някаква юзда и зачатие на пророк, измолено с молитвите на безплодна. Видял е шепа брашно, която била по-голяма от житниците, и гърне с дървено масло, което било по-изобилно от водните извори. Видял е колесница, носена във въздуха, и пророк взет в нея. Видял е после кости на мъртвец да бъдат лек за живот. Човешкият живот е видял много такива велики и удивителни неща; но те са преминали като трева и са угаснали като светилник при изгрева на слънцето. Никога не е имало нищо такова, каквито са били апостолите. Бидейки служители на Божието слово, те имали общение с Този възплътен, Който като Бог, няма образ. Те вървели след Този ходещ, Който е вездесъщ. Сядали около трапеза с Този, Който не се вмести в никое място. Слушали гласа на Този, Който е сътворил всичко със словото Си. Те обхванали с език, като с някаква рибарска мрежа, целия свят. По време на пътешествията си те обходили краищата на земния кръг. Те изкоренили заблудите като къклица, изсекли капищата като някакви тръни, изтребили идолите – като някакви диви зверове, прогонили демоните – като вълци. Те съединили Църквата като някакво стадо, събрали православните – като пшеница. Те изтръгнали ересите като плевели, изсушили иудейството – като трева, изгорили с огън гръцките статуи – като някакви растения. Те обработили човешката природа – като с плуг, и посели словото Божие – като някакво семе. Накрая всичките им действия просияли като някакви звезди. Затова Господ ясно им казал: ”Вие сте светлината на света”. Защото изток на човека християнин е Този, Който се родил от Дева. Утро за него е Този, Който е положил началото на кръщението. Сияние – благодатта на разпнатия Христос. Лъчи – тези предивни езици. Ден – бъдещия век. Пладне – времето, в което Господ е бил на кръста. Запад – пребиваването в гроба. Вечер – тази кратковременна смърт. Сияние на слънцето – възкресението от мъртвите. “Вие сте”, казал, “светлината на света”. Погледни към тези звезди и се ужаси от сиянието им. Затова възпоменаваният сега Андрей, когото намерил Господа на всички като някакво съкровище от светлина, възкликнал, обръщайки се към своя брат Петър:

- Намерихме Месия.

О, превъзходство на братската любов! О, преобръщане на реда! – Андрей се родил след Петър в живота и първи завел Петър при Евангелието, и – как го уловил: ”намерихме” казал “Месия”. От радост било казано това, това било съединено с веселие благовестие за намерения предмет. Намерихме, казал, това съкровище: бягай Петре, от нищетата на обрязването, освободи се от раздраните дрипи на закона, отхвърли от себе си игото на буквата¹⁰, смети го за нещо незначително, презри настоящето – като съновидение, и се погнуси от Витсаида – като от някакво лошо и отхвърлено място. Остави мрежата – като оръдие на нищетата, лодката – като обиталище по време на потопа, риболова – като занаят, подложен на морско вълнение, рибата – като стока за чревоугодие, иудейския народ – като превъзнасяне пред Бога, Каиафа – като баща на лукаво сборище. Намерихме Месия, Когото превъзвестиха пророците, Когото законът ни провъзгласи със своето учение, като с някаква тръба. Намерихме съкровището на закона. Бягай Петре от глада на буквите: намерихме Месия, Когото от древност предизобразиха знаменията¹¹, Когото Михей видял на престола на славата, Когото Иезекиил видял върху херувими, Когото Даниил съзрял на облаци, Когото Навуходносор видял в пещта, Когото Авраам приел в шатрата си, Когото Моисей видял изотзад на скалата¹² – Този намерихме, безначално родения и явил се в последните дни. О, велико съкровище, пълнота на което не може да бъде изчерпана! Това са богатства,

¹⁰ Игото на буквата – т.е. постановленията в предписанията на Мойсеевия закон, оредстваващ тежко иго за човека, особено, защото законът не му давал никакви благодатни сили за изпълнението им, подобно на това, както такива сили се подават напр. в християнството, наречено поради това , благо иго и леко бремe(Мат 11:30)

¹¹ Подразбират се ветхозаветните предобрази, с по-голяма или по-малка яснота насочващи към Христа

неподлежащи на законите на веществото, природата, на които не знае начало и самото намиране на които е ново. "Намерихме Месия (което значи Христос)". Много са христософците¹³, но всички те са смъртни. Авраам е бил христос, но е излял в гроба; Исаак също е бил христос, но костите му лежат в гроба. Иаков е бил христос, но е смъртен. И Моисей е бил христос, но е бил погребан, на кое място, не знаем. Подобно на това и Давид е бил христос, но всички те са станали плячка на смъртта. Единствен Христос наистина по природа е Бог, Който поради Своето милосърдие към хората запечатал с излизането Си от девическата утроба, като с някакъв печат, и тези рибари с изворите на своите изцеления. Негова е властта, царството, славата и поклонението, с непорочните и единосъщни, със същата природа, Отец и Свети Дух, сега и винаги и във вечни векове, амин.

¹² Моисей пожелал да види славата Божия. Но Господ му казал, че той не може да види Лицето Божие; след това го поставил в пукнатината на скала, като покрил пророка с десницата Си и кога го отминал я свалил; и Моисей видял Бога *изотзад* т.е. видял Бога под някакъв външен образ или символ (Изх. 33:18-23)

¹³ Думата христос е употребена тук в общия смисъл на *помазаник*, Христос, т.е. на призван от Бога към особено служение